

ІНФОРМАТИВНІ ВІСТІ

С В І Т О В О - П О Л І Т И Ч Н Е Т Л О Н А Ш О Ї Р Е В О Л Ю Ц І Ї.

Воєнна увертюра, що розпочалась на Заході Європи і по всій правдоподібності скоро перенесеться на Подунайщину та Середземне море, це ніщо більше, як початок великої драми, яка розіграється на європейському і азіатському континентах продовж найблизчих років. Це, що дотепер сталося, свідчить, що війна, яка розпочалась це щось більш як війна за нафту, вугілля, хліб. Безперечно в цій війні йде також спір і про нафту і про вугілля і про хліб між воюючими сторонами, але в першій мірі йде тут про саме життя німецького та італійського народів. За тісно цих народам до омління на тих просторах, які вони займають. А в існуючому світово-політичному укладі сил, вони не можуть знайти нових просторів, бо все на кулі земській є поділене і обсажене. Так перед цими двома народами стала дилема: або ризик війни і перебудова світово-політичного укладу сил, або добровільне нидіння і респектування існуючого стану. Ні один шиттєвий нарід не вибере шляху повільного самовбивання. Тому й Німеччина та Італія вибирають війну.

І війна ця не скінчиться доки, або Німеччина та Італія не добудуть собі простору, на якому могли б розселити надвижку свого населення, або не програвть. Значить, кінця війни, що розпочалась на Заході, не можна скоро сподіватись. На Заході - то вона може скінчитись. І навіть як би вона скінчилась тут повною перемогою Німеччини та Італії, то все одно Німеччина ні навіть Італія не знайшли б того потрібного їм простору ні на британському острові, ні на густо заселеній Франції. А в додатку підбій Франції грозив би безнастанними ускладненнями на європейському Заході. У Франції бачили б свого речника так Бельгія, Голландія, як і Данія і Норвегія. Такі простори, на яких можна б загосподаритись можуть ці два народи сподіватись знайти тільки на Сході тільки в СРСР. На цих просторах крім плідної ґрунту, прекрасного клімату є ще незмірими скарби мінеральних багатств. В додатку той схід видається тим легшим добути, бо на йому не видно - щоправда на перший погляд ока тільки - якихось ясно вирізьблених національних культур, традицій і політичних аспірацій. І тому війна закінчена так, або інакше на Заході мусить перенестись після менш або більш короткої передивки на Схід. І то тим певніше, що червоний Схід прямуючи до одного світового СРСР виїде сам у відповідному моменті на стрічу так Німеччині як і Італії.

Так отже і перед нами ця політична кон'юнктура, в якій нам приходить вести революційну боротьбу за нашу державність через розвал московської імперії.

Які завдання ставить в цій кон'юнктурі перед нами бігучий день? Перед нами стоїть завдання в умовах існуючих і цих, що ми сподіємось їх, створити революційну силу українського народу що була б в стані відстояти суверенність нашого народу, а рівночасно, той уклад політичних сил на терені сьогодні. моск. імперії, що є побаж. в інтересі України.

Всі дані до того, щоб цю силу створити, ми маємо, а потрібно нам тільки смілости в політиці, що має на цілі виключно чистий інтерес українського народу.

Будьмо певні, що в цій заперсі, яка наближається в надбалтійських, надчорноморських та надазовських просторах, ми без такої сили

не встоїмось. Самим політиканським лавіруванням у тих умовах нічого не досягнеться.

Бо української держави нікому за виїмком українців не потрібно, ах так, щоб він потребував за її дати хоч пів каплі своєї крові.

РУС К І В Г Е Н Е Р А Л - Г У Б Е Р Н А Т О Р С Т В І .

Московська еміграція на теренах б. Польщі звязалася з московським еміграційним центром в Берліні і сьогодні з ним тісно співпраджує. Спочатку головню варшавські москалі чулися ніяково. Чейше всі вони були здецидованими польонофілами та ціла їхня акція в б. Польщі існувала завдяки допоміжній польського уряду. Ця поміч з уваги на розкладову роботу руских на українських землях була дуже велика. Тому берлінські московські групи, а докладніше провідник москалів в Німеччині ген. Біскупський зажадав, щоби москалі на теренах б. Польщі виділили зі себе групу, що "твердо стоїть на германських становищі". Тепер назначений владом ^{жербіні} московською еміграцією С.Л. Воцеховський. Московська централа в Генерал-Губернаторстві знаходиться у Варшаві.

Крім варшавського осередка москалі зорганізували дотепер свої комітети : в Ліцманштаті /тут роблять старання відкрити російську гімназію, відкрили курси гімназійні та вже заклали "організацію русської молодіжної", в Люблині /тут старався про відкриття "русської начальної школи"/, в Холмі /"Руский Національний Комітет спеціально интересується церковними справами/. Ця експозитура варшавських москалів обчислена на "роботу" серед холмшаків /предсідником назначений Н.А. Филиппов/, Сяноці, Білій Підляській, Кракові /12 членів/, Грубешові та інших місточках. Активність тих організацій мала /крім варшавської/ головню тому, що всі активніші москалі були дуже сильно звязані з польським урядом і як скомпромітовані не хочуть тепер виступати. Поодинокі комітети мають різні полекші і підмоги. Співпраджує з берлінською московською колонією. В Берліні виходить московська тижнева газета "Новое Слово", що розходитьсь в Генерал-Губернаторстві в накладі 4.500. Газета живо редагована, містить майже в кождім числі фейлетони або і статті зі совітської преси. В рубриці "Руские в Ген.-Губернаторстві" безлично поміщує деякі вістки з українського і білоруського життя. Деякі вістки перевертуться. Замітне, що про віддачу холмського собору українцям писало, мовляв влада віддала Собор православним не згадуючи ні словом про українців. Про подорож московського архієпископа в Берліні Серахіма, писала так, як би та подорож мала причинитися до полагождення багату церковних справ в Генер.-Губернаторстві в користь руских.

Е М І Г Р А Ц І Я П О Н Е В О Л Е Н И Х М О С К В О Ю

Н А Р О Д І В О Р Г А Н І З У Є Т Ь С Я .

У Варшаві є велике число білорусинів, біженців з території окупованих Москвою. Зараз вони зорганізовані в Білоруським Національним Комітеті. Число зареєстрованих в комітеті біженців покищо виносить 200, одначе постійно збільшується. Найбільшою перепоною є важке матеріальне положення біженців. Багато білорусинів пропадає в московських організаціях, які матеріально багату краше стоять. Всетаки життя налаштується з кождім днем краше. Білоруські комітети організуються теж в Білій Підляській, Ліцманштаті.

Грузинські біженці зорганізували вже також свій комітет. Предсідником комітету є ген. Кониашвили, а секретарем ген. Вано Териашвили. Комітет має гарні домівки бувшого товариства "Прометей". Татарська еміграція теж думає зорганізувати свій комітет і в тім напрямі робить відповідні старання.

П Р О Р И В Н А З А Х О Д І .

Газети подають дуже докладні звідомлення з акції на Заході. Докладні, вірні вісти подають щоденні звідомлення німецького окмандування. Тут лише занотуємо цікавіші замітки газет. Московська "Красная Звезда" подає докладні звідомлення в акції на Заході. Замічує, що блискуча ліквідація голяндського спротиву і опанування Голяндії у 5 днях завдячує Німеччина прецизному здійсненню пляну, в якому величезну роль відіграли десанти з літаків. "Красная Звезда" описує, як відбувалася ця акція. На докладно означені місця літаки скидали малі групи парашутистів. Вони продовж коротенького часу забезпечували місце /поле, поляна в лісі, лука/ для висадження більших відділів. По кількох мінутах заїздили в ті місця транспортні літаки, з яких висідали більші відділи. Взірцево переведена ця акція вирішила вже в перших годинах війни долю Голяндії.

Французи признали, що подане німцями число 100 тисяч полонених французів, бельгійців та голяндців до 20.V. відповідає правді.

Турецькі газети замічають, що невиразна постава Італії унеможливиле Франції використати проти Німеччини 25% її армії.

Англійські газети та радіо щораз частіше повторюють, що що не сталося б, Франція не зрадить Англії. Англійські газети друкують на чільнім місці заяву Рено, що Франція ніколи не опустить Англії. Все те відзеркаляє тривогу англійців, які відчують, що ціллю акції Німеччини є відтягти Францію від Англії і пізніше розвинути акцію проти самої Англії.

Советська "Правда" замічує, що ціллю блискучої офензиви Німеччини є : 1/здобути бельгійське і французьке побережжя, щоб звідси вести боеві акції проти Німеччини, 2/ обсадити міцно лінію Седам - Ляон і дальші місцевости, щоб в цей спосіб загрозити лінію Магіно/лівим флянком/ і звагалі цілу Францію, та крити акцію проти Англії.

До того додають англійські газети, що Німеччина хоче опанувати при тій нагоді французький вуглевий басейн. Положення оцінюють як дуже грізне. Англійські газети признають врешті, що німецьке летунство має перевагу над летунством аліантів. Відношення є 1 : 4 .

Советські газети підмічують надзвичайно прикре господарське положення Франції. По заняттю німцями Бельгії, Голяндії, Люксембурга і горішньої частини Франції тратить вона найбагатші джерела свого вугілля, відпадає доставка бельгійської сталі, кольорових металів/обрібка їх в Бельгії/, амуніція з люксембургських фабрик зброї, папір з Голяндії - Бельгії, 25 % загального імпорту чавуну.

Французька газета "Епок" відвадно кидає таке гірке питання французькому урядові : 2 роки назад, ми знали, що війна з Німеччиною неминуха - а тепер мали 8 спокійних місяців, щоб як слід приготувитися. Як це сталося, що тепер продовж 2 тижнів ворог зробив такий величезний прорив та заняв території, яким ще недавно навіть не снілося, що вони є у воєнній загрозі ?

ГЕН. ВЕЙГАНД НАЧАЛЬНИМ КОМАНДАНТОМ
В С І Х Ф Р О Н Т І В.

Французький уряд покликав генерала Вейганда на становище шефа генерального штабу альянтських військ. Сталося це безпосередньо після промови Черчіля, який зясувавши повагу положення на фронті, ствердив, що все залежить тепер від доброго і швидкого командування, а радше від команданта воєнних операцій. Ген. Вейганд, ученик маршала Фоша, має славу великого організатора та уважається за дуже здібного військовика. Приїзд його зі Сирії викликав спочатку різні здогади. Дехто припускав, що його покликання до Парижа це уступка для когось /недавні вістки газет про "східні плани Вейганда"/, кого його присутність в Сирії так дразнила. Однак загально твердять, що покликання це зумовлене воєнними клопатами Франції, яка конче потребує енергічного Вейганда, одного з творців лінії "Маїно". Французи і англійці усі свої надії на успіхи вяжуть з особою Вейганда.

С Т А Н О В И Щ Е А М Е Р И К И.

Англійська дипломатія робить розпучливі старання, щоб Америка зангадувалася на добре по стороні альянтів. Симпатії американців і їхнього уряду є по стороні альянтів, однак погоджуються вони дотепер, що треба всіма засобами помагати, а виступати лиш тоді, коли інтереси Америки будуть безпосередньо загрожені. І так прим. в лютім ц.р. Франція дістала з Америки 400 літаків і Англія 300, в ма і Англія 150, Франція 300. Зі замовлених 10 тисяч авт і танків вже прийшло до Англії 3.000. Одночасно проголошено, що Америка буде будувати річно 50.000 літаків, щоб прибільшити своє летунство і виповнити всі свої зобов'язання супроти альянтів. У зв'язку з важким положенням альянтів ведеться велика акція за безпосередньою поміччю альянтам. До цієї акції англійська преса прив'язує багато надій. Американці назагал твердять, що важке положення Англії треба використати в цей спосіб, щоб дати їм безпосередню поміч, але примусити її до резигнації зі всіх впливів на терені безпосередніх інтересів Америки.

М О С К О В С Ь К А Г Р А.

Большевицькі газети і радіо стараються всі події на Заході реферувати дуже об'єктивно, при чому переповідають всі англійські та французькі комунікати. Французи запротестували навіть проти німецького ствердження, що Москва одобрює їх акцію, вказуючи власне на об'єктивність московського радіа. Півтора тижня перед акцією Німеччини Англія повідомила, що ССРС звернувся до неї з власної ініціативи, щоб заключити торговельний союз. Англія цю пропозицію відкинула, бо ССРС застерігав собі вільну руку в торгівлі з Німеччиною. Одночасно газети писали, про різні переговори московської дипломатії з альянтами. В зв'язку з тим, московське радіо вияснило цю справу дуже докладно: переговори розбилися, бо Совіти не хотіли зірвати своїх торговельних взаємин з Німеччиною. Тепер большевицька преса приймає гострий курс, головню проти Франції, закидуючи новому урядові, що він є - "урядом народного роздору", "гнобителем французького пролетаріяту", пригадує всі гріхи Даладіє проти комуністів і т.д. Однак дальша об'єктивність московського радіа подиву гідна.

ІТАЛІЯ ГРОЗИТЬ ФРАНЦІЇ

А БАЛКАНИ МОБІЛІЗУЮТЬСЯ.

212

Італія на грані війни - так твердять італійські кореспонденти американських газет. Демонстрації демонстраціями, але звертають всі увагу на військові зарядження, концентрацію військ, вкінці на офіційні заяви італійських достойників. В Медіоляні останньо на мітингу ула- дженім з нагоди річниці німецько-італійського союзу, виголосив про- мо- ву Чіано. Він заявив, що Італія дальше в сьогоднішніх подіях стоїть при Німеччині ; вона не стоїть осторонь цього всего, що зараз діється. Коли Мусоліні прикаже, то Італія готова збройно битися за свої інте- реси. Зібрана товпа кричала : Туніс, Корсика!

Американські газети твердять, що приступлення Італії до війни може бути кожною хвилини. Звертають увагу на рухи військ в Альбанії. За совітськими даними є тут 80 тисяч італійських військ. Границя між Юго- славією і Альбанією є замкнена.

Греція перевела мобілізацію та концентрує на альбанській границі війська. Відбуваються постійні наради між Грецією та Туреччиною. В Юго- славії переведена частинна мобілізація. Коли б Італія приступила до війни, це означало б : війна на Балканах.

Становище Італії є зумовлене надзвичайно тяжким її стратегічним положенням, але віддає великі послуги німецькій акції.

МОБІЛІЗАЦІЯ В РУМУНІЇ.

Румунська влада покликала під зброю нові річники, що дадуть їй 300 тисяч жовнірів. Мобілізація та стоїть у звязку з двома фактами : 1/ на совітсько-румунській границі большевики сконцентрували великі кількості військ, 2/ мадари - як твердять румунські газети - починають в деякі частини Семигороду висилати свої диверзантські ватаги. По ос- танніх зарядженнях мобілізаційних, Румунія має під зброєю 1 мільйон 100 тис. людей. Крім Румунії мобілізацію перевели Греція, Югославія, а навіть Мадярщина /частинну/.

ЕВАКУАЦІЯ ГІБРАЛЬТАРУ.

Англійська влада зарядила негайну евакуацію Гібральтару. Всі жінки і діти, що зараз знаходяться на терені твердині, переведено у французь- ке Марокко. Одночасно другий комунікат стверджує, що Гібральтарові не загрожує жадна небезпека від сторони Іспанії. Іспанія зобовязалася додержувати стислий неутралітет.

ВИЇЗД АНГЛІЙСЬКИХ ГРОМАДЯН

З БАЛКАНІВ ДО СИРІЇ.

Англійська влада доручила своїм громадянам в Югославії та інших балканських державах виїхати до Сирії і там вступити до англійсько- -французького війська. Одночасно американський уряд доручив своїм гро- мадянам як найскорше виїхати з Балканів до Америки.

ВІЙСЬКОВІ ЗАРЯДЖЕННЯ ЯПОНІЇ.

З Москви повідомляють, що Японія сконцентрувала великі воєнні мор- ські сили у своїх полудневих портах. Одночасно підкреслюють про поси- лену акцію, головно бомбометних літаків в Китаю.

СПРАВА ГОЛЯНСЬКИХ ІНДІЙ.

Маленька Голандія мала найбагатші зі всіх колоній т.зв. Голандські Індії. Про багатство тих островів говорять цифри : 60 % світової продукції какао, 19 % міді, 90% пальм.оливи - походить власне з Гол. Індій. По окупації Голандії - Голандські Індії проголосили своєрідну незалежність - всетаки маленькі англійські відділи обсадили ці острови для "помочі" губернаторській владі. Японія - як останньо повідомлять - прийняла до відома заяву президента Австралії, що Англія збереже "статус кво" в Голандських Індіях. Чи це вдоволить Японію? Америка теж пильно слідкує за цією справою. Голандські Індії у дальшій фазі війни відіграють важну роль. Про це пишемо в голосах преси.

ЗАСУД ПОЛЯКІВ В КОВНІ.

Военний військовий суд в Ковні судив 17 поляків за те, що організували проти Литви повстання. Слідство та знайдені матеріали підтверджували повну вину підсудних. 2 з них засуджено на кару смерти, 3 на досмертні примусові роботи через 20 - 25 років. Засуджені - переважно польська молодь з Вильна.

З ГАЗЕТ.

СТАЛІН СТАВИТЬ НА ВІЙНУ?

В московській газеті "Часовой" редактор цієї газети Орехов в статті написаній ще з нагоди совітсько-фінського порозуміння пише таке :

"Європейський мир був би для Сталіна катастрофою, совітський режим не видержав би всіх тих противорічностей з якими стрінулася армія і рускіє люди. Еволюція того режиму почалася б проти волі совітського уряду і ліквідація совітських порядків закінчилася б невідклично відродженням нашої Батьківщини. З другої сторони в умовинах гідного миру відпала б справа територіяльного розподілу Росії : західні держави добре зрозуміли, які великі користи має той, що опирається на руских можливостях. Продовження війни для Сталіна є кінцевим. Він буде нищити спроби національного відродження внутрі Росії, посилює підривною роботу в європейських державах і не пропустить хвилини, щоб вдарити по ослабленій стороні. Комуністичні партії цілого світа продовжають свою "працю", пропаганда ведеться серед жовнірів та робітників вкочених сторін"...

Автор кінчить свою статтю апелем до світа, щоби помирився, а тоді непотрібно буде інтервенції в ССРСР бо "совітський режим умре сам собою". Совітський режим умре від могутніх ударів поневолених Москвою народів незалежно від калькуляції московської білогвардейщини. Але всетаки ствердження автора, що ставка Сталіна, це ставка на війну - чи не слушне ?

"ТРЕБА БРАЦА ЗА РОБОТУ!"

Білоруська тишневська газета "Раніца", що виходить у Берліні, у великодній статті "Вялікоднія Думьі" порушує справи, що саме тепер так турбують братній білоруський нарід. Внаслідок окупації Москвою білоруських земель, багато білогусів опинилося на чужині. Пекучою потребою є цю армію білоруських біженців зорганізувати.

213

"Коли будемо зорганізовані, злучені одною думкою, одним нервом - сміло будемо глядіти в майбутні події... Найкращі приклади маємо з сучасности. Зорганізованість і єдність дає могучі чини великій Німеччині, зорганізованість та єдність дала волю і славу малій Фінляндії. Творім силу! А кинута вона у відповідному часі на вагу історичних подій може заважити на дальшу долю нашої покинутої хати, нашої Білорусі. Над тими справами треба подумати і братися за роботу".

Ч О М У Р У С С К І У Ф Р А Н Ц І Ї З Ф Р А Н Ц І Є Ю

А Р У С С К І В Н І М Е Ч Ч И Н І З Н І М Е Ч Ч И Н О К ?

Московська тижнева газета "Новое Слово", що виходить у Берліні в статті "Борьба или нейтралитет" ставить питання чи в сьогоднішній війні "русскі" мають бути нейтральні чи активні. Очевидно, що активні! Але в такому випадку мусів автор 2/3 своєї статті посвятити на усправедливлення отого факту, що оце кілька тисяч московської еміграції у Франції сьогодні бореться проти Німеччини. Сталося це по думці автора проти волі "русских": французьке правительство насильно, аморально і цинічно змобілізувало "русских". Але причинолося до того не лише "французьке насильство" але і робота "темних сил". Світсько-німецький союз був ударом для тих, що підуть лише з тим, хто обіцяє їх всадити при владі в Росії. Вони втратили всі надії на Німеччину і кинулися в обійми демократії. До того долучилася ще робота масонів і жидів. Бо "міжнародному капіталови невисна думка о можливости союзу між національною Росією /яку берлінські "русскі" репрезентують? прим. наша/ а Німеччиною - бо такий союз буде означати кінець жидівського панування раз на все. Російська еміграція взята під опіку на це, щоби поширила в своїм середовищі нові ідеї". Нотуємо ці думки репрезентантів покищо подуманої національної Росії /очевидно єдиної, неділимої/ що мала б бути по їх думці союзницею Німеччини, бо треба нам за тим слідкувати. Очевидно не за багато, бо душі померших, деким деколи для експериментів викликувані не є занадто небезпечні.

І Н Т Е Р Е С И З . Д . А . Н А Д А Л Е К О М У С Х О Д І .

Під таким наголовком помістив "Франкфуртер Цайтунг" /з 19.V./ цікаву і несподівану актуальности кореспонденцію із Вашингтону, писану ще перд розгорненням подій на Заході, ми ось в цілості передаємо :

"Як занепокоєння американського департаменту дозволяє припускати, з великою повагою розглядається в ЗДА положення у східній Азії. І це тим більш впадає, коли по вигасненні американсько-японського торговельного договору не слідували жадні дальші "санкції" і як здавалося можна було надіятися мирного дальшого розвитку відносин. Коли старатися мемо прослідити, від коли тут наступила зміна настроїв супроти Японії, то прийдемо до цікавого висліду, що оцей зворот майже докладно збігається із помиренням європейського воєнного театру /в Скандинавії - прим.перекладчика/. Це вказує на широке розгалуження європейського конфлікту, якого наслідки даються тепер виразно заважити і на другій стороні півкулі. Саме перекинення воєнного пожару до Скандинавії мабуть спонукало багато людей в ЗДА й у Східній Азії, зайнятися бליще відносинами в посілостях південної частини Тихого Океану. Япон. міністер загр. справ Аріта не прикладає жадної вартости до того, що Велика Британія присвоє србі право "протекторату" над голяндськими Індіями щоби зі слабости голяндських збройних сил на Далекому Сході знову збити для себе капітал. Так теж само оцінюють японці можливість, що там схоже станути сильною ногою Америка.

Теоретичні обоснування : Європейська війна розв'язала цілий ряд обставин, що постійно погіршують вже існуюче напруження на Тихому Оке-

ані. Останньо є очевидним, що американці й англійці в східній Азії здавна змагають до співпраці ; тепер це має той наслідок, що у Вашингтоні виступається тим енергичніше, чим менші мають англійці вигляди по відтягненні морських сил з Сінгапур, самим на Сході порядкувати. Хоча оця англійсько-американська солідарність в подробицях може мати прогалини і може бути досить тенденційною, то всеж американцям, при визнанні факту, що вони не є на Сході в такій мірі, як англійці заінтересовані, не може в жадній мірі бути байдужим, що там станеться із англійськими посілками й з англійською флотом. Доля Австралії тепер напевно безпосередньо не є загрошена. Але коли б Японія раз, як тут гіпотетично аргументується, схотіла кинути оком на голландські колонії в Індіях, то були б не лише Філіпіни окружені, але й Австралія не була б виключеною від небезпеки японської "інвазії". Це все очевидно є міркуваннями на дальшу мету. Але також за американською східньо-азійською політикою скривається думка, що часто легше було б вхопити за превентивні засоби, як поважно перейти до терапії, коли б вже дійсно небезпека загнуздилася. Врешті як часто в ЗДА зявляється, що в сучасних обставинах треба боротися проти "здобування" Канади /хоч того очевидно ніхто не поділяє/, так безсумнівно дозволяється ширити серед народу настрої за допомогою акцією в користь Австралії, хоч це в дійсності йде про долю оєї рідко заселеної частини земської кулі. І як сьогодні в Америці рішено не піддержувати мілітарно англійців в їх боротьбі проти Німеччини, так також дуже мало сумніваються сьогодні в кругах американської флотії відносно того, що помітно легше було б протиставити японцям англійсько-американський фронт, як наказати американським кораблям самим вирушити в далеку дорогу крізь Пацифік і то тим більше, що американці не диспонуєть в такій мірі як британці морськими базами. Та щоб схопити суть речей, треба ще ствердити, що є чимало американців, що вправді радо могли б переговорювати з японцями, то рівночасно є того погляду, що доцільніше було би вчасно виступити з постановою як згодом знову уступати і так уможливити, що японський натиск все дальше буде на силі прибирати, аж остаточно таки раз дійде до зудару.

Напрявні пропаганди :

До того роду стверджень, що їх роблять в ЗДА часто й непокликані люде долучуються сьогодні всякого роду пропагандивні аргументи, що на це обраховані, щоб гарячку зброєнь гідности та актуальність так зв. "жовтої небезпеки" побільшити. Бо ж міродайним особливостям є ясно, що народи здебільша нерадо складати схочуть жертви майна чи крові за щось далеке, що доперва підноситься на горизонті в дуже мрячних обрисах. Що з ЗДА зі сторони якоїнебудь земської сили не є безпосередньо якоюсь інвазією загрошені, це мимо всяких обиняків розуміє зовсім природно перший ліпший стрічний і властиво навіть не треба так цікавих статей, як це їх останньо написали ген.-майор Смідли Ветлер і ген.-бригади Гедж Джонсон, щоби публику про це поінформувати та успокоїти, що ЗДА на всякий случай ще сьогодні технічно є цілком недогонимі і безпечні перед кожним нападом, що всяке інше твердження слід вважати пропагандивною казочкою. А що це є ясным навіть найбільш наївному читачеві газет, то пропаганда за озброєнням послугується иншим шляхом, щоб вляти страху в серце американського громадянина. Вона перебільшує - на думку нім. автора - можливости пізнішого розвитку подій та передусім дуже широко розтягає границі оборонної лінії. А що одна високо поставлена особа перед вибухом війни згори заявила, що найбільш назовні висунена границя ЗДА, розглядана зі становища оборонности, лежить донебудь в Європі, можна собі уявити, що американська "оборона на Пацифіку" посягає по ще дальший круг. І ось останньо не лише адмірал Гарольд Р. Штарк, шеф флотії, але й державний секретар Гелл були в себе примушені повздержання від занепокоюючих заяв, які поробив адмірал І.Р.Т. перед морською комісією сенату, коли то він означав війну з Японією як "в сучасних обставинах неминучою". Є природньо зрозумілим, що мін. закорд. справ і шеф флотії того роду заяву в час мира як приватний

214

погляд" і "неміродайний" мусять відкинути. А це між іншим в жадній мірі поважним не є.

До цього приходять те, що люде, яких ледви б можна уважати военними підюджувачами, поручають гостру поставу супроти Японії, і то тому, що вони не вважають це небезпечним та собі із цього обіцяють оздоровлюючі наслідки. Це є політики-економісти, які собі обраховують, що ЗДА при допомозі "санкцій" так великий економічний натиск викличуть на "царство сходячого сонця", що Японія буде примушена й заперестати военні дії в Китаї. Вони звертають увагу, що Японія ніде не може сьогодні більше здобути сирівців, які мали їй достарчати ЗДА, бо європейська війна найбільші постачальні сирівців цілковито достосувала до своїх потреб. Хтож розуміє труднощі, з якими звязують японці свою місію на Сході, мусить сумніватися, чи такі стратегії "а контс" - як це їх радо, але з малими вислідами випробовують англо-саські купці - зможуть принести вирішну. Опі сумніви в успішність господарських "санкцій" супроти Японії, що їх також поділяє мабуть й Державний Департамент, дперва образ настільки затемнюють, які інші середники сили прикликають та гарячку зброень погіршують.

Небезпеки теперішности.

І тут так доброзичливо сприйнятий заклик до англійсько-американської солідарности на Тихому Океані мабуть на дальшу мету дає Вашингтоніві й Лондонові певні користи. Але уважливі глядачі з ЗДА є цього свідомі, що співпраця з Бритійською Імперією на Пацифіку саме скриває очевидні небезпеки для непосредньої теперішности. В Лондоні, де робиться великі зусилля в напрямі втягнення нейтральних до війни з Німеччиною, не цілком нерадо бачиться очевидно, коли ЗДА, так сказати б, задними дверима впихаються в європейський конфлікт. Коли останньо показалося неможливим одушевити ЗДА ще раз втертим кличем ери Вільсона та їх боротьбою за "демократію", англійці видять ще лише можливість - як це можна виснувати із поведінки їх тутешного посла лорда Лотіяна - втягнути американців якнебудь в Пацифік посередньо до війни проти "авторитарних" держав. Супроти цього здоровий розум перекоонує, що звичайно д дечого іншого хоче як його англофільська верхівка, - буде з отвореними очима халати за зброю. На щастя ще родначе не забуто в Америці науки останньої світової війни. Найпростіший чоловік знає сьогодні, якими середниками послугувалася тоді ворожа пропаганда і якими сьогодні хоче його зловити. Тому він не дасться також так скоро заповонити новими акціями проти Японії і попасти в цілком безвиглядну авантуру.

Ч И П О С Л А Б Л Е Н Н Я В П Л И В У К О М П А Р Т І І

В Ч Е Р В О Н І Й А Р М І І ?

В звязку з номінацією Тимошенка маршалом та передачі до його рук керування комісаріату народньої оборони, які то пости досі займав Ворошилов, що пішов у "одставку", висловлює цікаві погляди на цю справу московський кореспондент "Франкфуртет Цайтунг" з дня 11.V. ц.р. Згаданий кореспондент добачує в оцьому факті заїснування нової фази в історії московської армії, а саме ліквідацію до сьогодні панівного дуалізму в командуванні /дуалізм цей полягав на існуванні офіцерського корпусу й побіч нього політичного контрольного апарату/ та зосередження командування в одних руках. І хоча тенденції зосередити командування у офіцерського корпусу помітні були вже раніше у 1935 р. /Тугачевський - прим. наша/ та що конкретно наслідком їх було введення старшинських ступнів аж до полковника, то одначе твердження про послаблення советської армії, згл. її політичного характеру в тому

часі на думку автора було би фалшивим.

Бо існування політичних функціонерів та рад, виказало вправді свою недоцільність у впливі на хід воєнних операцій у Фінляндії, то одначе ще чимало завдань, до яких вони потрібні. Приміром ідеологічно-політичне виховання війська, вплив на вимір дисциплінарних кар і т.п.

Насувається тут одначе питання, чи була часом не ті самі причини, що казали армію із ЗУЗ усунути - не наказували також завести строгішу централізацію, гострішу контролю та доручили армії менше політикувати?

ХТО Б У Д Е Т О Ї Т Р Е Т Ї Й, Щ О С К О Р И С Т А Є

В К О Н Ф Л І К Т І З А Г О Л Я Н Д С Ь К І

І Н Д І Й ?

Кореспондент "Дойтше Альгемайне Цайтунг" подає з Москви цікаві погляди совітської преси на значіння Голяндських Індій:

"Загроза конфлікту за голяндські колонії в Західних Індіях і на Карібському морі все більше інтересує совітську пресу. "Правда" обширно насвітлює значіння Західних Індій для оборони Америки і звертає увагу на те, що американська преса вже давно здавала собі справу з ключового значіння Зах. Індій і то не лише Голяндських для доступу до Панамського каналу і як наслідку можливості поширення війни із цієї причини. Немає жадного сумніву - твердить "Правда" - що розвиток подій в Європі зміцнює намагання Америки скріпити свої позиції в Карібському морі; але тут з'являються суперечности поміж інтересами Америки та інтересами аліантів".

Одночасно з тими вістками совітської преси "Тасс" з Токіо намагається виказати що в Японії одночасно з розвитком воєнних подій в Європі зростає заінтересування Голяндськими Індіями та що японський уряд виявляє нервозність і неспокій з причини англійського десанту в Голяндських Індіях.

Так бачимо, що суперечности американсько-аліантських інтересів на Карібському морі хоче використати Японія займаючи становище того третього, що користує.

Б І Л О Р У С Ь К И Й Р У Х

В П Е Р Ш И Х Д В О Х Д Е С Я Т К А Х Х Х . с т .

/-/ Відродження білоруського народу і розвій політичної думки білорусів відбувався поволише від розвою українців головню тому, що мав великі труднощі не лише зовнішні, але теж внутрішні.

Політичне відродження білоруського народу в другій половині ХІХ.ст. вяжеться тісно з розвитком білоруської літератури. Десятки білоруської молоді, що опинилася на студіях в Харкові, Києві, Петербурзі, Москві, стрінулися тут з українською молодю і головню під їх впливами зродилася серед них охота відродити білоруську літературу. Серед молоді головню в Петербурзі творяться більші гурти та осередки культурно-освітньої праці. Там теж організується білоруська соціалістична організація "Білоруська Соціалістична Громада", яка видає цілий ряд відозв і брошур до білоруських селян і робітників.

Щойно в бурхливих 1904 - 1905 рр. білоруський рух прибирає щораз більше на силі. З кожним днем білоруське відродження дістає щораз виразніше політичне обличчя. В тому часі білоруси висувають домагання автономії для білорусів зі соймом у Вильні, впровадження білоруської мови до шкіл та урядів, перепроведення аграрних реформ і т.д. У вересні 1906 р. у Вильні почала виходити тижнева білоруська газета "Наша Доля". З огляду на радикально політичний характер Москва замикає цю газету по 6-ох числах. Її місце займає тижневик "Наша Нива". Він стає осередком цілого білоруського руху та пропагує гасла політичної незалежності Білорусі. Коли згадуємо про літературні здобутки тих років, то не тому, що вони були дуже великі, але щоб підкреслити, що ведичесне п'ятно на творчості молодих білоруських письменників та діячів витиснули українці. Білоруси заприятельюються з українцями не лише на високим школах в Петербурзі, Москві, Харкові, але також виїжджають на українські землі, щоб безпосередньо заізнатися з працею української молоді. Згадати треба про поїздку до Львова білоруського діяча Івана Лупкевича. Тут він виступив ряд рефератів і йому вдалося заінтересувати білоруською справою цілий ряд українців. Між ін. вдається йому переконати метрополита Шептицького про можливість зновлення унії на Білорусі і зорганізування в цей спосіб національного білоруського віроісповідання, що протиставлялося б польському католицизму та російському православ'ю. Митр. Шептицький їздив в тій справі за фалшивим паспортом на Білорусь, але мусів звідтам скоро втікати перед російською поліцією яка про це довідалася. Через українські круги у Львові білорусини навязали взаємини з нім. урядом, що мало спісля великий вплив на розвиток подій на Білорусі.

Вибух війни застав білорусів розгублених та незорганізованих. Вже в перших місяцях війни білоруські землі заняли німці. Нім. окупаційна влада стала виразно на становищі, що це землі білорусів та литовців і тому всі їхні домагання респектувала. Білоруська мова дістала всі права права. Навчання в школах відбувалося на білоруській мові. У Вильні почала виходити білор. газета "Гоман" /три рази на тиждень, субсидіована німцями/. Мала вона виразно протипольський характер. В грудні 1917 відбулася нарада білорусів яка вислала до нім. влади меморандум з домаганням "щоби окуповані білорусько-литовські землі творили незалежну демократичну державу зложеною з двох одиниць : Білорусі й Литви". Подібні думки висловлювали тех литовці.

Величезне оживлення в білоруське життя внесла революція московської імперії. Білоруси виходять на вулиці. На вуличних маніфестаціях, на вічах, виступають білоруські діячі з промовами. Відбуваються політичні зїзди й наради. Білоруський відродженецький рух перекидається на фронт. Відбуваються маніфестації білоруських ковчирів, що не хотіли за царя воявати. Революційно-патріотичні настрої прибувають небувало на силі. Творяться різні політичні угруповання. Ліве крило білоруської соціалістичної партії большевизується. Одначе патріотичні організації тим більше посилюють протибольшевицьку пропаганду.

При кінці 1918 р. білоруси скликають в Мінську Загально Білоруський зїзд. Відбувається він за згодою уряду совітської Росії. Зїхалося тоді 1872 представників селян, робітників, вояків, делегатів організацій. Репрезентовані були головню терени ще не заняті німцями. І сталося на тім, попіранім Московсь зїзді, щось, чого Москва не сподівалася. Представники білоруського народу ухвалили першу резолюцію такого змісту : стверджуючи своє право на самовизначення і приймаючи республіканський демократичний устрій на білоруських землях, зїзд ухвалює зорганізувати Загально-білоруську Раду делегатів селян, робітників та вояків. Це був бунт проти Москви, яка вже назначила т.зв. "Раду народніх комісарів західнього краю і фронту". Тому провідник мінських большевиків жид Ляндер розігнав збройною силою зїзд і так почалася боротьба червоної Москви з національним білоруським рухом.

Рада розігнаного з'їзду не дала за виграну та переорганізувалася в Раду Білоруської Республіки, що діяла тайно. В цей спосіб побіч більшовицької влади повстав в Мінську такий білоруський національний провід. До речі ані одна ані друга влада не мала більшої реальної сили. Тимчасом на фронті грозив провал. Жовніри втікали з фронту. 19. лютого 1918 р. втекли з Мінська большевики з Ляндером на чолі, бо ворожа постава білоруського населення нічого доброго їм не ворожила, а німецькі війська зближалися. З дня на день всі ожидали білоруського національного повстання. 21. лютого Рада Білоруської Республіки проголосила себе тимчасовим урядом та видала до білоруського народу маніфест. Секретаріят Ради зложений з 15 секретарів-міністрів розпочав живу діяльність. На це прийшли німці. Одночасно в тім часі з'їзд виленських білорусів проголосив відлучення білорусів від Москви.

Тимчасом прийшло підписання берестейського договору, який прилучував цілу Виленщину і Городно до Литви а 10 повітів губернії Чернігівської, Могилівської, Мінської та Городненської до України. Вночі з 24 на 25 березня 1918 р. Рада Білоруської Республіки видала історичну відозву в якій Білоруська Народна Республіка проголосила незалежною державою, а Рада Тимчасовим Урядом. Відозва протестує проти рішень берестейського договору та заявляє, що Рада звернеться до уряду України та Литви, щоб вони самі зревідували ці частини договору, які кривдять білорусів, бо в склад Білорусі повинні ввійти всі землі, на яких живе білоруський народ.

Опущення Мінська німецькими військами віддавало це місто більшовикам бо Рада не мала жадної більшої збройної сили. Більшовики йдуть крок за кроком за уступачими німецькими військами. 8. грудня 1918 р. повстає Тимчасовий Уряд Світської Литви. Вночі з 5. на 6. січня червона армія займає Вильно. 27. лютого Москва проголосила злучення двох совітських республік : Литви та Білорусі. На чолі "Світської Республіки Рад Литви та Білорусі" стали комітети місцевих комуністичних організацій, що опираючися на війська розпочали шалений терор проти селян та робітників. Не довго це все триває, бо польська армія Пілсудського займає Литву. 19. 4. 1919 р. поляки займають Вильно, а 8. серпня Мінськ. Окупація Литви поляками відбулася саме тоді, як литовські організації готувалися до розправи з большевиками. Тому литовські провідники почали думати над засобами, щоб в нових умовах здійснити свою незалежність. Вони розвинули на велику славу пропаганду на міжнародньому полі, та навязали співпрацю з білорусинами. В Києві зорганізовано спеціальне міністерство для білоруських справ та запрошено білорусів до делегації на мировій конференції в Парижі. До Ради міністрів при литовським уряді на загальне число 30 осіб, прикликано 7 білорусів. І так виленські білорусини всі свої надії звязали з акцією Литви, на міжнароднім полі, акцію, яка була під всіми оглядами вразливою. Тимчасом в Мінську заняті польськими військами почала на нове діяти Рада Білоруської Республіки. Вона відносилася зовсім виразно негативно до окупації Білорусі поляками. Дня 12. 11. 1919 р. почався з'їзд цієї Ради, що станув на становищі цілковитої незалежності Білорусі та признав Раду єдиним державним органом білоруського народу. Їй доручив розпочати негайну перфтоактації зо всіми державами в справі признавання незалежної білоруської республіки. Одначе другого дня наради соціалісти-революціонери, що в ній репрезентували найрадикальніше становище сльов станували саялю наради і вибрали свій уряд. Цей замах есерів був спричинений їхнім дуже гострим протипольським наставленням. У відповідь на це поляки перевели арештування есерів. Частина з них втекла на Литву, а частина на Україну, де вели дуже гостру протипольську пропаганду. Одночасно під натиском поляків Рада Білоруської Республіки переорганізувалася в тіло, що займається виключно культурно-освітньою працею.

Приходить 1920 -ий рік а з ним відворот поляків зпід Києва; червона

216

армія займає Білорусь. 1-го серпня 1920 р. більшовики проголошують в Мінську "незалежну соціалістичну білоруську республіку".

Ризький договір поділив Білорусь між Москвою та Польщею але білорусини з долею не погодились та почали боротьбу з окупантами. Вибухнули раз пораз повстання а з них найбільше було славне слуцьке повстання. Повітова слуцька рада стала осередком повстання. Зорганізовано - "Першу Білоруську Бригаду" що числила до кілька тисяч білоруських молодих селян, робітників та студентів. Ентузізм серед білоруських повстанців був величезний. Політичні кличі дуже ясні: Смерть комуні, за незалежну білоруську республіку! Повстанці навязали зносини з українськими повстанчими відділами /отаманом Тютюнником/. Серед ентузіязму населення повстанці рушили вперед, розгромлюючи скрізь большевиків. Москва вислала проти них дві дивізії, що по завзятих боях розбили повстанців. Однак партизанські бої не стихають. В 1920, 21, 22 рр. Москва мала не менше клопотів на Білорусі як на Україні з партизанськими відділами білоруських націоналістів.

Большевики оперуючи гаслами "незалежності" хотіли зпочатку зєднати для себе за всяку ціну білоруський актив, щоб його опісля знищити. На Білорусі почалися історії зовсім подібні, що й на Україні. Зрештою інструкції Москви що до знищення України і Білорусі були все ті самі. Може лише успіх московської політики на Білорусі був більший, бо на Україні стрінулася всна з більшим відпором.

Під окупацією Польщі опинилося біля 2 мільйони білорусів супроти яких уряд постійно вів політику гнету, терору і винародовлення. Важке національне лихоліття білоруського народу до сьогодні триває, а все таки не знищило воно цього маленького народу. Теж за його долю борються сьогодні українські націоналісти разом в однім фронті з найкращими його синами.

Ж Ж Ж

ЗАКЛЮЧЕННЯ МОСКОВСЬКИХ

ЕМІГРАЦІЙНИХ ОБСЕРВАТОРІВ У ФІНЛЯНДІЇ.

Подаємо в скороченні деякі завваги москалів, що мали змогу бути присутніми підчас совітсько-фінляндської війни у Фінляндії. Ці завваги були поміщені в московських еміграційних газетах і є оперті на безпосередні спостереження та розмови з полоненими. Реферуємо в першій мірі заключення др. Ю.И. Льодиженского голови т.зв. "Международной Антикоммунистической Лиги".

1/ БОЕЗДАТНІСТЬ ЧЕРВОНОЇ АРМІЇ.

Частини червоної т.зв. кадрової армії, яких не було т.зв. запасних частин, виказували доволі великий ступінь боездатності. За це, т.зв. запасні частини були здеморалізовані та боево безвартісні. Червоноармійців большевицька пропаганда з успіхом переконала, що фінляндці вбивають жорстоко полонених і тому полонені смертельно боялися фінляндців. Боездатність кадрової армії доволі велика. В запасних частинах помітне: недовіра команди до жовнірів, ненависть всіх до політруків.

2/ ВІДНОШЕННЯ ДО СОВІТСЬКОЇ ВЛАДИ.

На підставі розмов з полоненими московський автор робить такі заключення:

а/ партійний апарат - назагал сліпо відданий режимові Сталіна. Полонені політруки перелякані, боялися червоноармійців та фінляндців. Деякі затаввали, своє "звання" та твердили що належать до

командного складу. По якимсь часі "приходили до себе" і коли переконалися, що не розстріляють, поводитися зухвало навіть грозили фінляндцям та червоноармійцям /"чекайте, от прийдуть наші то зведуть порядок"/.

б/члени спеціальних військ, летуни, танкісти і в часи артилеристи серед яких процент комуністів дуже великий билися навіть хоробро. Часто оточені кінчили самовбивством щоб не здатися в полон.

в/командний склад треба поділити на :

1. кадровий - люде завзяті але безідейні, наладовані червоною пропагандою, при тому тупі і політ. неграмотні. Всетакі по короткім побуті в полоні часто заявляли, що не хочуть вертати в ССРСР.
2. запасний командний склад настроений назагал дуже ворожо до режиму ССРСР.

г/червоноармійська маса у великім проценті настроена ворожо до режиму ССРСР.

З/ВНУТРІШНЕ ПОЛОЖЕННЯ В С.С.С.Р.

Всі полонені визнають одне : В ССРСР панує дикий терор та жахливий гнет. 1939 рік був спеціально тяжкий для людеі. Жадна опозиція жадна протикомуністична організація не діє там зорганізовано. Скрізь донови. Один офіцер білорусин говорив : " Я не уважаю комуністичних засад злими, але не бачу жадних успіхів нашої праці через 20 років. Він твердив, що там ніхто не знає кращих програм розвязки соціальных справ як комуністична. "От як би там людям дати кращу програму, кинути ключі".

Московські обсерватори не подають нічого про національний склад полонених. Це затемнює багато справ, бо на фінляндськім фронті билися армії змобілізовані з України й Білорусі. - Цікава замітка московських обсерваторів : фінляндська влада не облегувала їм праці серед полонених, бо взагалі фінляндці відносяться до всіх смоскалів з ненавистю.

Ж Ж

І С Л Я Н Д І Я .

Остров Ісландія має 103.3 тисяч кв. км. на яких мешкає 115.000 людеі, і займає немале стратегічне положення. Від Ісландії до Скандинавського півострова 1000 км, до Англії 800 км. а до Гренландії лише 250 км. З Гренландії до американського континенту як говориться можна руку подати. Тому Ісландія є важним пунктом з огляду на транс-континентальну воздушну звязь з між америкою та Европою. Крім того вигідного положення Ісландія має доволі багато земних багатств, зокрема буре вугілля, залізну руду, мідь та інші рідкі метали. По заняттю Данії нім. військами Ісландія проголосила незалежність. Тепер заняли її англійські війська.